Museu d'Art de Girona Museu al Territori

INTRODUCCIÓ

El Museu d'Art de Girona és, en realitat, un museu de territori tot i la seva ubicació a la ciutat de Girona. Les seves col·leccions fundacionals, procedents dels l'antic Museu Provincial i del Museu Diocesà, conserven obres originàries de nombrosos municipis de les comarques gironines. Aquest patrimoni va arribar al museu en diferents moments històrics, sovint per motius de protecció i conservació, però amb el pas del temps la relació entre les peces i les comunitats d'on provenen s'ha anat afeblint. Moltes persones desconeixen que algunes de les obres més significatives del Museu formen part, en realitat, del llegat històric del seu municipi.

DESCRIPCIÓ

El md'A al territori

Amb la voluntat de re connectar patrimoni i comunitat neix el projecte Museu al Territori, un projecte de mediació cultural que parteix d'una idea essencial: el patrimoni que conserva el museu no és únicament patrimoni del museu, sinó un bé col·lectiu que pertany simbòlicament a totes les persones que comparteixen aquesta història. El projecte planteja, així, **un retorn simbòlic de les obres al seu territori d'origen**, no mitjançant el seu trasllat físic, sinó recuperant-ne la memòria, el coneixement i el vincle emocional amb la comunitat.

Aquest retorn es construeix des de la participació. El Museu no arriba al territori amb una proposta tancada, sinó que desenvolupa processos de co-creació amb les institucions, les entitats i les persones del lloc. Cada projecte s'adapta a la realitat social, educativa i cultural del municipi, incorporant escoles, associacions, ajuntaments i veïns en un procés compartit de descoberta, interpretació i apropiació. La mediació esdevé l'eina que permet transformar la relació tradicional entre museu i públic en un diàleg bidireccional, on el coneixement es construeix col·lectivament.

Una altra característica fonamental de Museu al Territori és que no planteja actuacions puntuals, sinó processos oberts amb voluntat de continuïtat. Tampoc la implementació d'un model genèric. Cada municipi participa en la definició de les activitats segons els seus col·lectius socials i culturals i els seus interessos i necessitats, fet que converteix cada edició en una experiència singular, única. El model és replicable, però mai idèntic.

La proposta evoluciona a partir de les aportacions de les persones participants i genera noves iniciatives sorgides des del mateix territori i continua viva amb consolidant una relació estable entre el Museu i la comunitat.

El retorn simbòlic també es materialitza físicament als municipis participants. En cadascun dels espais patrimonials on es desenvolupen els projectes enguany s'instal·larà una senyalística que explicarà la relació entre aquell indret i les obres conservades al Museu d'Art de Girona. I a través de links i QR remetrà a un espai web on trobar informació del museu, de l'obra i el testimoniatge del procés de treball comunitari desenvolupat en aquell territori.

El territori al md'A

Museu al Territori, però, no es desenvolupa únicament a través de les activitats de mediació i participació comunitària. El projecte incorpora també una dimensió museogràfica i digital que contribueix a reforçar els vincles entre les col·leccions i els seus territoris d'origen.

Enguany s'implantarà senyalística específica al Museu que identificarà les obres provinents del territori gironí i n'indica el municipi de procedència, de manera que els visitants del Museu d'Art de Girona podran reconèixer i geolocalitzar més fàcilment l'origen territorial de les peces i, si volen, visitar els llocs de procedència.

Paral·lelament, s'obrirà un apartat en el web del Museu on s'ampliarà aquesta informació amb continguts específics sobre les obres, el seu context històric i les experiències dels processos de mediació i participació comunitària en els diferents llocs d'origen.

D'aquesta manera, museu i territori queden connectats per un mateix relat patrimonial que es desplega simultàniament als espais d'origen, a les sales del museu i a l'entorn digital.

LES EXPERIÈNCIES

Prova pilot. Les pintures murals de Pedrinyà. 2024-2025

El projecte es va iniciar l'any 2024 amb una experiència pilot al municipi de La Pera (Baix Empordà). D'allà procedeixen les pintures murals de l'església de Pedrinyà, conservades al Museu d'Art de Girona.

Aquest primer treball va permetre establir una metodologia basada en la implicació activa dels diferents agents del municipi. Mitjançant activitats de mediació, trobades i accions participatives, es va generar un procés que no només va donar a conèixer les obres, sinó que també va reforçar el sentiment de pertinença de la comunitat envers aquest patrimoni. L'experiència va demostrar que el patrimoni pot actuar com un element de cohesió social quan és compartit, interpretat i viscut conjuntament.

En la primera edició del projecte els alumnes de l'escola local, després de visitar el Museu, van escriure i finalment representar una obra de teatre inspirada en les pintures i el seu context; el grup de joves va impulsar una visita guiada a les tres esglésies del municipi per conèixer els retaules i el patrimoni local, en una jornada que va finalitzar amb un esmorzar comunitari. El projecte va comptar amb una intervenció de l'artista Albert Coma, que crear una obra visual, , "3325" , al voltant de les pintures: una projecció de les pintures sobre l'absis, en el seu emplaçament original i 3.325 possibles pintures més. Aquesta obra, adquirida pel Museu d'Art de Girona, es posa també a disposició del municipi perquè pugui projectar-la sempre que ho desitgi, consolidant així el retorn simbòlic del patrimoni al territori.

Link vídeo del projecte: https://youtu.be/OIfWNGRwphc?si=vHS9QuhVFAPa1J6b

Segon projecte. Obres procedents del Monestir de Sant Miquel de Cruïlles. Des de 2025 fins a l'actualitat

L'èxit de la prova pilot va impulsar la continuïtat del projecte. Durant 2025, i encara en desenvolupament, Museu al Territori s'ha traslladat a Cruïlles, Sant Sadurní de l'Heura i Monells, prenent com a eix les extraordinàries peces procedents del monestir de Sant

Miquel que conserva el Museu d'Art de Girona. Entre aquestes destaquen dues obres excepcionals: la *Biga de Cruïlles* i el *Retaule de Sant Miquel*, pintat per Lluís Borrassà.

Seguint la filosofia del projecte, la proposta desenvolupada no es limita a explicar aquestes obres, sinó que convida la comunitat a reinterpretar-les des del present. Durant mesos, els alumnes de les escoles de Cruïlles i Sant Sadurní de l'Heura han treballat conjuntament amb una mediadora artística i amb els músics Mariona Castells i Guillem Roma en un procés creatiu que ha culminat en la creació de noves composicions musicals inspirades en la Biga i el Retaule. El resultat final, el concert Les Veus del Monestir, celebrat al mateix monestir de Sant Miquel, exemplifica perfectament la filosofia del projecte: el patrimoni es converteix en un motor de creació contemporània i en un espai de trobada entre passat i present.

Aquest procés creatiu té un valor que va molt més enllà del resultat artístic. Quan infants i joves transformen una obra medieval en una cançó, estableixen un diàleg directe amb el patrimoni i se'l fan seu. El Museu deixa de ser únicament un espai de conservació per convertir-se en un agent actiu de transformació cultural, mentre que les comunitats deixen de ser espectadores per esdevenir protagonistes en la construcció del relat patrimonial. Aquesta apropiació simbòlica constitueix una de les principals fortaleses del projecte i dona sentit a la funció social dels museus contemporanis. Actualment el projecte segueix en marxa amb la vinculació d'altres agents socials d'aquests municipis amb la voluntat de donar més activitat al Monestir.

Link vídeo del projecte: https://youtu.be/MbVGQRmuxkc?si=3i9v7wGAsbf9dFBu

Museu al Territori al Museu d'Art de Girona i als municipis

CONCLUSIONS

Els resultats assolits fins ara posen de manifest el potencial d'aquest model de treball.

D'una banda, el projecte ha incrementat el coneixement de les comunitats sobre les obres conservades al Museu i sobre la història del seu propi patrimoni.

De l'altra, ha reforçat el sentiment de pertinença i la consciència que aquest llegat forma part d'una memòria compartida.

Paral·lelament, també ha contribuït a fer més visible la tasca del Museu en la conservació, la recerca i la difusió de les col·leccions, acostant la institució a la ciutadania des d'una perspectiva més participativa i propera.

En definitiva, el **Museu al Territori** representa **una nova manera d'entendre la relació entre museu i societat.** El projecte demostra que la conservació del patrimoni no s'esgota en la preservació material de les obres, sinó que implica també preservar-ne els vincles amb les persones, els paisatges i les comunitats que els van donar origen.

A través del retorn simbòlic, la mediació, la co-creació i un sistema de connexió permanent entre el museu, el territori i l'entorn digital**, el Museu d'Art de Girona construeix una xarxa de relacions que transforma el patrimoni en un element viu, compartit i generador de nous significats**. És, en definitiva, un model de museu que entén la cultura com una eina de cohesió social, de participació ciutadana i de construcció col·lectiva de la memòria.

Juliol de 2026